

Underveis

Bryllup –
**Jordisk fest og
himmelsk glede**

MØTE MED EN
100-ÅRING

Inga Sønsterud og Solveig Helene Haug:

Trosperler fra damer i Nore

Innhold

6

Ny plass men tradisjonsrikt stevne

- 2 Ledere
- 4 Redaksjonelt
- 5 Andakt
- 9 Min salme
- 10 Tilsynsmannens perspektiv
- 15 Diakonispalten
- 16 Nytt fra menighetene
- 18 Møte- og gudstjenestelisten

12

En 100-åring forteller

- 24 Fordypningssidene: Jarlsbergernes oppbrudd i 1872
- 26 Barneleir på Knattholmen
- 28 Ungdomsleir på Kvitsund

20

Portrett: Inga og So Iveig Helene

28

Glimt fra leir-sommeren

- 30 Misjon: Sara sine misjonserfaringer
- 32 Skolesiden
- 34 Slekters gang / Kort fra hovedsstyret og lærerådet
- 35 Oversikt over DELKs menigheter og skoler

Nytt semester – nye muligheter!

Bertil Andersson / tilsynsmann i DELK

Nytt semester! Nytt trinn – og nye klassekamerater? Nye studier på nytt studiested? Eller ny stilling og nye arbeidsoppgaver – i ny jobb?

Noen av oss kan bli skremt når hverdagen forandres. Andre ser mest på de nye mulighetene, og gleder seg over å legge noe gammelt bak seg.

Herren taler også om det som en gang skal bli nytt. Om fremtiden i det evige Guds rike, sier Han: «Se, jeg gjør alle ting nye» (Åp 21,5). Vi leser at det skal bli en ny himmel og ny jord. Med håp og tillit kan vi se frem til at sykdom og sorg, angst og smerte, nederlag og tårer skal tilhøre fortiden.

Men Bibelens ord peker også på det som allerede er nytt – nå. Herren oppmuntrer oss og sier at du og jeg som er i Kristus, er en ny skapning (2 Kor 5,17). Og apostelen henviser til at vi skal ikle oss det nye som er skapt i Guds bilde (Ef 4,24). Hver dag kan vi minne oss selv om dette. Når vi står opp etter en natts hvile, tar vi av nattklær og kler på oss klær for dagen. Da kan vi samtidig tenke at vi legger av det gamle livet og ikler oss det nye! Vi legger fra oss løgn og sinne, og ikler oss Hans sannhet og tålmodighet. Det er gode egenskaper som gjør at vi kan speile Guds bilde i vår hverdag.

Semesterstart gir ny start. Enten noe gikk galt der du var før, eller du starter med blanke ark på nytt sted, kan du søke Guds hjelp og veiledning til å leve ut det nye livet – der du er. For styrken er Herrens. Han tilgir våre nederlag, og Han reiser oss opp. Det er Hans liv vi kan speile.

Sommeren har passert. Sommertid er bryllupstid – og tid for nye ekteskap. Dette festtema møter vi i dette bladet, både i tilsynsmannens perspektiv og på fordypningssidene.

Med ønske om et velsignet høstsemester!

Meningen med materie

Erling Rantrud / redaktør i Underveis

De sier vi lever i informasjonens tidsalder. Ved hjelp av teknologi får vi sendt informasjon fra den ene kanten av jorden til den andre på bare et øyeblikk. Vi kan ringe rundt, laste ned, søke opp, bestille tekster og finne ut av nesten hva som helst omtrent uten å tenke.

Helt nylig hørte jeg en podcast hvor apologeten og matematikkprofessoren fra Oxford, John Lennox, snakke om forholdet mellom Gud og vitenskap. Han argumenterte for at vitenskapen peker mot en skaper og ikke motsatt, slik mange hevder.

En del ateister vil si at alt er materie, og at alt dermed kan forklares ved naturlover, kjemi og fysikk. Informasjonen og egenskapene som er gjemt i DNA og molekyler styrer alt. Men vitenskapen, sier vitenskapsmannen John Lennox, har glemt en ting. Nemlig at selv om alle informasjonsbærere er av materie og følger fysikkens lover, så er ikke informasjon i seg selv materielt!

Bokstavene du leser, er blekk på papir. Ordene vi hører, er lydølger i luft, og informasjonen om deg selv er skrevet i DNA-et ditt. Alt er materie og underlagt ulike naturlover. Men *meningen* og *betydningen* av bokstavene er ikke materielle. Selve *informasjonen* er ikkemateriell! Så hvis alt kan forklares materielt, hvor kommer da dette fenomenet fra? Og vitenskapen har ikke noe svar. Men det har vi. For du har ikke bare en hjerne som kan prosessere impulser, du har et sinn og en ånd som kan skape ny informasjon.

I begynnelsen var Ordet, sier John Lennox og hans navnebror Johannes. Gud er ånd. Det var hans tanke og hans sinn som skapte universet og naturlovene og alt i det. Vi kan takke Gud for at vi finner mening i all informasjonen rundt oss.

For kunnskap om universet og kunnskap om Gud fungerer best når de går hånd i hånd, og Gud får opplyse både sinn og tanke. Som det fremdeles står over portene til Universitet i Oxford: Dominus illuminatio mea - Herren er mitt lys.

Unge, gamle og noen midt i mellom

I dette nummeret får du ikke bare ett, men to portrettintervjuer. Og ikke nok med det. I selve portrettet møter du i tillegg to hovedpersoner. Du får altså bli kjent med hele tre distingverte kvinner fra DELK. Alle disse er, uten å overdrive, blant de eldste av oss. Du får også lese om noen som er betydelig yngre. I juni var det ungdomsleir på Kvitsund. I august var nesten 100 barn samlet til leir på Knatt-holmen. Og på Sankthansstevnet fikk vi virkelig oppleve gleden når små og store kommer sammen i troen på Jesus.

Bønn for hverandre

Vi må leve med at noen menigheter er aldrende og andre er velsignet med flere generasjoner til stede. Vi kan allikevel minne hverandre på å både be for hverandre og oppmuntre hverandre som menigheter. En av styrkene til DELK er at vi gjør nettopp dette. Vi håper at Underveis kan bidra til at vi alle blir litt bedre kjent. For i Guds rike er alle like viktige enten man er grå i håret eller akkurat har gitt bort smokken sin. Selv om ikke alle er

på samme sted til samme tid, kan vi glede oss over hverandre. Og uansett alder burde vi lese og leve ut salme 148: «*unge menn og jenter, gamle folk og gutter! De skal love Herrens navn*» (Sal 148,12–13a).

Bønn og bidrag

Dette er siste gangen du får bladet pakket i plast med gavegiro som et eget ark. Vi minner om at gavegiroen er en frivillig mulighet til å gi Underveis en gave. Det er ikke et abonnement. Men vi er avhengige av gaver for å produsere og gi ut Underveis fire ganger i året. Vi har nå økt gaveforslaget til kr 500, men alle er velkommen til å gi mer eller mindre etter egen evne og hjerte. Fra neste nummer av kommer informasjon om givertjeneste til å bli inkludert i bladet. Og vet du hva! Det gjør også at vi sparer litt. Vi sparer både miljøet og penger ved å ikke pakke i plast. Det burde oppmuntre oss til å fortsette å gi. For selv om det er ok at Underveis går med et lite underskudd, er det fint om det blir så lite som mulig. Da får DELK mer penger til andre viktige saker. Og til sist: Bønn om at Underveis kan være med å peke på Jesus for mange mennesker er like viktig som økonomisk støtte. Takk for ditt bidrag!

Vi i redaksjonen er som alltid glad for innspill, ris og ros. Send gjerne en mail til redaktør erling.ranrud@delk.no med dine tanker om Underveis.

God lesing og riktig god høst!

Flukt

TEKST / EMIL SIMONSEN, TEOLOGISTUDENT

Mange av oss har stadig behov for en virkelighetsflukt. Etter lange dager med arbeid og slit, søker vi kanskje til mobiltelefonen, TV eller bøker. Da får vi muligheten til å leve oss inn i noen andre sine liv enn våre egne. En pause fra virkeligheten vi vaser rundt i. Men jeg kan kjenne på en skuffelse over at jeg da ikke søker til Bibelen istedenfor mobil, dataspill, eller skjønnlitteratur. Hvorfor kan jeg ikke flykte tilbake 2000 år?

Når jeg tenker etter, er dette kanskje likevel et sunnhetstegn – på ett vis. For å dykke ned i Bibelen, er ikke en virkelighetsflukt. Nei, det er å utforske og fordype seg i selve virkeligheten. Historiene vi leser, er ikke bare gamle skrifter som reflekterer hvordan verden var da. De er fortellinger som i høyt

grad angår våre liv her og nå. Guds ord taler til oss, og det Jesus gjorde, gjorde han for oss. «Jesus sier: Jeg er veien, sannheten og livet. Ingen kommer til Far uten ved meg.» (Joh 14,6) Ikke bare har Jesus gjort noe for oss, men han er også for oss. Han er veien vi går på, den som leder til Far, den som tar oss gjennom livet. Han er sannheten, den ultimate virkeligheten, den vi kommer til i tilflukt fra verdens løgner. Og Jesus er for oss det evige liv, i ham skal vi leve.

Kreativiteten vår er en gave fra Gud. Med den kan vi både forbedre virkeligheten vi lever i og drømme oss bort nå og da. Men brukt feil kan den også trekke oss bort fra Gud. Vi trenger noen pauser fra livets harde virkelighet. Men la oss dypest ha vår tilflukt i sannheten!

” **Etter lange dager med arbeid og slit, søker vi kanskje til mobiltelefonen, TV eller bøker.**

DET EVANGELISK-LUTHERSKE KIRKESAMFUNNS (DELKS) BEKJENNELSE

◆ DELK bekjenner Jesus Kristus som Frelser og Herre og bygger på Bibelen som Guds inspirerte, ufeilbare og troverdige ord og den overordnede norm og kilde for tro, lære og liv.

◆ DELK holder følgende bekjennesskrifter for å være uttrykk for den rette forståelse av hovedpunktene i Bibelen:

• De tre oldkirkelige bekjennelser: den apostoliske, den nikenske og den athanasianske
• Den augsburgske konfesjon
• Luthers lille katekisme
DELKs bekjennelse forplikter alle menigheter, tillitsvalgte, ansatte og medarbeidere for øvrig.

◆ DELK har ca. 3200 medlemmer med menigheter i områdene Oslo, Buskerud, Vestfold, Telemark, Agder, Rogaland, Hordaland, Østfold og Troms.

Nytt og gjenkjennelig på Sankthansstevnet

Etter gode 30+ år på Gjennestad var det nå på tide å endre sted. Forandring fører ofte til spenning, men alt i alt kan det sies at Torp konferansesenter, eller Tømmermannsløkka på Sandefjordsk fungerte svært bra.

TEKST / ERLING RANTRUD FOTO / BO JOHANNES HERMANSEN

Det var mye som var nytt ved årets Sankthansstevne. Ikke bare var stevnet flyttet frem en uke tidligere enn vanlig, vi var også på et helt nytt sted.

Grønne enger

Flotte uteområder gav plass til camping for både familier og egen teltleir for ungdommene. Barna kunne leke i barnehagen og løpe fritt på store pletter. Varmen førte til at vi ble riktig så bibelske der vi søkte skygge under store trær. Den store møtesalen gav plass til mange, og både medbrakt og mat kjøpt på stedet ble spist både inne og ute. Selv om det kan ta litt tid å bli kjent på et nytt sted, var stevnet altså ganske så gjenkjennelig fra tidligere år.

Herrens bønn

Tema for årets stevne var «Vår Far i himmelen». «Vi ønsker å ha blikket vendt mot Gud som vår Far

og hans omsorg for oss, som kommer til uttrykk gjennom den bønne Jesus lærte oss å be», kunne leder for programkomiteen Håkon Valen-Senstad fortelle.

Lørdag formiddag fikk vi bibeltimer ved Sverre Bøe. Han talte om de første linjene i Herrens bønn: La ditt navn holdes hellig. Vi fikk suveren forkynnelse om både Herrens hellighet og vår status som et helliggjort folk. Satt til side og gjort rene av Gud selv. Vi ble også utfordret på hva det vil si å leve et hellig liv. Talene er tilgjengelige på DELKs nettsider under «podkastarkiv». Bare skriv Sverre Bøe i søkefeltet, så finner du dem. Dette var verdt å lytte til flere ganger.

Barn og ungdom

Vår nye barne- og familiearbeider, Øyvind Døvik, ble både presentert i plenum og kastet i ilden da han og Berit Sveen Horn hadde samling for barna i

Noen på stevnet

1. Hvor mange ganger har du vært på Sankthansstevnet?
2. Hva sitter du igjen med etter årets stevne?

Herman Askjer, Horten

1. Det må vel bli en 50-60 ganger, tenker jeg. «Du er jo tross alt 84 år», skyter kona inn fra sidelinjen.
2. Det var fint å være sammen og gjennomgå de forskjellige bønnene i Fadervår.

Ingrid Eline Beckstrøm og Tone Haukvik, Skauen

1. Jeg er åtte år og har vært her åtte ganger. Olabilløpet var det gøyeste.
2. Og jeg har vært her kanskje 30 ganger, forteller mor. Jeg synes familiemøtet var veldig fint, og også sangen til Marie Tretteteig (tidligere Rantrud) var veldig fin.

David Heian, Bjerkely

1. Jeg har vært her omtrent 30 ganger, tenker jeg.
2. Det har vært spennende å være på et nytt sted. Det har vært en veldig positiv opplevelse. Og så har det vært fine Bibeltimer, og selv om jeg har en datter som har spilt og jeg er litt inhabil, så synes jeg det har vært mye fin musikk. Et fint stevne.

Solveig og Iver Barlaup, Japan

1. Dette er første gang vi er på stevnet.
2. Jeg sitter igjen med mange gode samtaler, mye lek og moro og fine Bibeltimer. Og masse is og vaffel til Iver.

et lyst og godt kjellerlokale.

I samme rom fikk også ungdommene boltre seg ut i sommer-natten, men før det var det ungdomsmøte med Japanmisjonær Øyvind Barlaup. Han forkynte elegant med en sammenfletting av både historiefortelling og bibelkunnskap som gjorde det engasjerende å følge med selv for sommerglade ungdommer som nettopp hadde tatt ferie.

Fotballkampen. Ah, den fotballkampen. Vi eldre trosset brennende sol og stive leggben og kastet oss innbitt inn i kampen mot den yngre garde. Her ble det tydelig en kamp mellom undommelig kraft og gammel list. Hvem skulle trodd at det ble så jevnt som det ble? Det måtte straffespark til for å avgjøre, og jammen meg er ikke de gamle eldst fremdeles. I år som i fjor.

Fartsfylt familiefest

Men det kan allikevel se ut til at olabilbygging og race har blitt det store høydepunktet for mange. Her møtes unge og eldre i team og samarbeider om de raskeste, smarteste og stiligste bilene. Til neste år skal visst stevnet hete «DELKs Sankthanstevne og olabilrace – en fartsfylt fest for små og store!»

Vi kunne sagt så mye mer, men nevner kort familiemøte med herlig korsang fra Skauen-barna med venner hvor Erling Rantrud talte for store og små om «Gi oss i dag vårt daglige brød». Storfamiliesamling med hygge og moro, misjonsmøte hvor vi ble kjent med familien Barlaup, og ikke minst gudstjenesten på søndag.

For å omskrive Salme 133 en smule: Hvor godt det er når søsken kommer sammen!

Rett før Underveis går i trykken, er det bestemt at vi møtes samme sted neste år. Sett av lørdag og søndag 22.–23. juni 2024!

1. I Jesus søker jeg min fred,
all verden har kun smerte.
Hans kors det er mitt blivested,
der hviler seg mitt hjerte.
Der kan jeg bo i stille ro,
der finnes allting som min tro
så lengselsfullt begjærte.

2. Inntil jeg fant det kildespring,
gikk jeg på tørre steder.
Jeg søkte trøst i mange ting,
i verdens tomme gleder,
som intet svar for sjelen har,
og enda fremmed for meg var
den vei som oppad leder.

3. Min sjel var jordisk, kald og hard,
den søkte som i blinde
hvor ingen trøst å hente var
og ingen hjelp å finne.
Da fattet jeg at verden ei
med alt den har, kan hjelpe meg
til sjelefred å vinne.

6. Å Herre Jesus, måtte jeg
bestandig ved deg henge,
og måtte så min sjel i deg
seg daglig dypt inntrenge!
Så fikk jeg fred, så fant jeg sted
for duens trette fotefjed
om enn det varte lenge.

DELKs salmebok – på nr. 473

Min salme / KARSTEN GRYTNES

I Jesus søker jeg min fred

Jeg har mange salmer og sanger jeg gjerne lytter til og synger med på, men det er en salme som har satt seg fast fra jeg var veldig liten og som fortsatt er med meg. Det er en salme jeg kan huske pappa sang for meg ved sengekanten. Og han forteller at det gjorde hans far for han også. Kanskje er det pappas stemme og melodien som fikk meg til å sovne, eller om det gjorde meg våken, det husker jeg ikke, men jeg har hatt den med meg fra den gangen.

Selv om det som barn ikke var et språk som var så lett å forstå, så var det noe med bildene i salmen som var tiltrekkende, og første linja som satte standarden for det hele, og siden har blitt et «livsmotto»: «I Jesus søker jeg min fred». Om det stormer og er tøffe tak, om det er lette og lyse dager, uansett så er

Jesus der med sin fred og utstrakte armer og sier: Det var for deg jeg led. Alt jeg trenger, finner jeg hos Jesus.

Når salmen slutter med bildet av en lang vandring som er over, og vi har funnet fred på det rette sted, så kan vi bare ønske at det varer evig.

Så fikk jeg fred, så fant jeg sted for duens trette fotefjed, om enn det varte lenge.

Det minner meg om det Jesus selv sier i Joh 14,22: «Fred etterlater jeg dere. Min fred gir jeg dere, ikke den fred som verden gir. La ikke hjertet bli grepet av angst og motløshet.»

Min fred er i Jesus!

Bertil Andersson / tilsynsmann i DELK, skriver i denne spalten om ulike perspektiver og tanker som angår kirkesamfunnet

BRYLLUP

jordisk fest og himmelsk glede

Er en vigsel bare en markering av en ny offisiell enhet? Er bryllupsfesten bare et uttrykk for glede over to menneskers kjærlighet? Eller peker ekteskapet framover – og gir håp ut over dette livet?

Å velge bryllup og ekteskap som tema for tilsynsmannens perspektiv var denne gangen svært nærliggende. Både redaktøren av Underveis og undertegnede har i løpet av sommeren giftet bort våre førstefødte. For oss som foreldre – og for de nygifte – sitter gode minner om fest og glede fortsatt i kroppen. Vi har opplevd hvordan våre ungdommer har gått bryllupsdagene i møte med forventning. Vi har sett hvordan deres kjærlighet har slått ut i full blomst, og hvordan de har uttrykt både tillit og hengivenhet til sin tilkommende.

Samtidig vet vi at livet som ligger foran de unge, inneholder både gode og onde dager. Livet kan innebære flytting, på grunn av studier, jobb eller tjeneste i Guds rike. De kan komme til å kjenne på rotløshet når de har brutt opp fra sine foreldre og barndomshjem. Likevel har paret bestemt seg for å trofast leve sammen – uansett. De vil være sammen i glede og i sorg, gjennom det gode livet gir, og gjennom de tunge stundene. For hjemme, det er når de to er sammen!

«De to skal være én kropp»

Bibelen beskriver hva som skjer når ekteskapet inngås. Allerede i Bibelens andre kapittel (1. Mos 2,24) innstifter Herren Gud ekteskapet som en tett enhet mellom mann og kvinne. Jesus gjentar disse ordene i sin undervisning (Matt 19,5), likesom Paulus også gjør det i Efeserbrevet (5,31): «De to skal være én kropp.»

Vi står alle i en relasjon til våre nærmeste. Mellom foreldre og barn, og mellom søsken, vil det være sterke blodsbånd. Selv om det kan variere hvor nært forhold vi har til våre slektninger, vil blodsbåndet alltid spille en viktig rolle.

Ved en ekteskapsinngåelse inntreer en endring i et menneskets relasjon til sine nærmeste. Fra og med denne dagen har Gud sammenføyd ektefellene på en måte som gjør dem til «én kropp», en uatskillelig enhet. I denne enheten kaller Gud ektefellene til å elske hverandre inderlig, gi hverandre full oppmerksomhet, og å prioritere relasjonen til ektefellen foran alle andre relasjoner.

Fullkommen kjærlighet

Enheden i ekteskapet leves blant annet ut i det seksuelle samlivet som ekteparet fra bryllupsdagen har glede av å dele under Guds velsignelse. Men enheten er også noe langt mer enn fysisk enhet i seksualakten. Ekteskapet handler å om å sette egenkjærligheten og egeninteressen til side for å prioritere ektefelle og barn. Som den

fullkomne brudgom står Kristus fram som et eksempel for enhver ektemann til å elske sin kone «slik Kristus elsket kirken og ga seg selv for den» (Ef 5,25).

Kristus og menigheten

I Norge har bruden tradisjonelt sett blitt ført fram av sin far til sin ventende brudgom. I Efeserne 5 bruker Paulus bildet av menigheten som Kristi brud. Bruden føres fram – av Kristus – i herlighet.

Da jeg fikk gleden av å være brudgommens pappa i sommer, var det lett å legge merke til brudens herlighet. Hun var nydelig pyntet – og strålende vakker. Det er ikke alltid like lett å se menighetens herlighet. Ofte ser vi våre egne brister klart og tydelig, men ikke minst synes andres feil og mangler å skjemme bruden. Hvor er herligheten og prakten?

La oss legge merke til en sak: I Efeserne 5 framstilles Kristus både som den som fører bruden fram, og som den ventende brudgommen. Men dette kan ikke skje uten videre. For at Kristus skulle kunne føre bruden fram, måtte han gi sitt liv på korset som et sonoffer for våre synder. Ved sin død rensket han bort alt som hindrer fellesskap med Gud. Og ved sin oppstandelse gir han oss del i sitt eget fullkomne liv, og med det oppfyllelsen av Guds krav og vilje. Vi får motta Guds herlighet og Jesu fullkommenhet som vår. Bruden blir ikledd en skinnende hvit brudekjole – slik en jordisk brud blir.

Himmelens bryllupsfest

Her på jord kan vi være vitne til glede og fest når vi feirer ekteskapet mellom to mennesker.

Likevel vet vi at en jordisk bryllupsfest også innebærer dager, uker og måneder med forberedelser og anstrengelser.

Før vi får oppleve den himmelske bryllupsfesten, må vi gjennom anstrengelser av mange slag. Den mørke porten som heter død, er den siste hindring på veien. Men på tross av mørket som omgir denne porten, er døden en dør inn til livet. Det er veien inn til himmelens gjestebud, der menigheten som brud møter sin brudgom: Lammet.

Den dagen blir vi kvitt all sorg og all gru. Da går vi i møte med oppfyllelsen av ordet i Åp 19,7: «La oss glede oss og juble og gi ham æren! For tiden for Lammets bryllup er kommet. Hans brud har gjort seg i stand.» Dødens dag skal bli livets beste dag – inngang til bryllupsfesten!

” **Bruden blir ikledd en skinnende hvit brudekjole – slik en jordisk brud blir.**

Illustrasjonsfoto: Adobe Stock

Spyttebakke ved døra og tjuefem øre for nattverden

Rett på innsida av kirkedøra sto en spyttebakke, husker jeg. Der spyttet karene brunt før de gikk og satte seg. På andre siden av inngangen sto ei vannbøtte med øse; det var drikkevann, forteller Kirsten.

TEKST OG FOTO / ROLF EKENES

| endte det noen spyttet i feil bøtte? spør jeg. Kirsten ser forskrekket på meg. – Spyttet feil? Så ler hun. – Nei, tror ikke det. Da ville det nok blitt oppstandelse!

Kirsten Gran, født Fevang og oppvokst i Slagen ved Tønsberg, og levde et langt liv på Eik etter det, nådde sin tresifrede alder i februar i år. I fjor rundet Granly kirke, hvor hun har hørt til hele sitt liv, samme alder. Hva var mer naturlig enn at hundreåringene satte hverandre stevne på jubileumsfeiringen i kirken i september i fjor? Peter prest hadde et levende og minneverdig intervju med Kirsten under festen, til både smil og ettertanke.

Denne gang har vi en prat med Kirsten på Nes aldershjem hvor hun bor til daglig. Smilende, klartenkt, med sindige kommentarer – ikke mange hundreåringer holder Kirstens nivå, selv om hun trenger rullestol og hørselen er dårlig. Hva husker hun best fra barneårene i kirken? Kirkegangen var vel mest alvor, eller var

det noe som skjedde som de minste kanskje syntes var morsomt?

Hun ser på meg, tenker. – Vi kjørte hest til kirken da jeg var liten, det likte vi ungene. Ikke mange hadde bil. De tjoret hestene til gjerdet ved huset til Magnus Fevang like ved før de gikk inn. Det kunne ta sin tid, så hestene fikk godt med høy mens de ventet.

Dame og herreside

Jeg spør om det var dameside og herreside også i Granly på den tiden? – Å jada, sier hun. – Damene satt der – hun peker med venstrehanden – og karene på andre sida.

– Var det noen som havnet på feil side noen gang? Hun tenker litt. – Ja, det kunne vel hende en dame kom over på herresiden, ja. Men ikke ofte. – Men ingen av karene som forvillet seg over til damene? spør jeg, og tenkte det kanskje var enda større risiko for en slik 'feilnavigering'. Hun blir forskrekket igjen: – Å nei nei, aldri! Det kan jeg ikke mins.

Hun tenker litt. – Så husker jeg

mange av karene satt med hodet bøyd mot benken framfor seg, når presten prekte. Det gjør de jo ikke nå lenger. – Da tok de kanskje en liten blund? spør jeg og smiler. – Nei, det tror jeg ikke, svarer hun kjapt; det høres ut som den tanken aldri har falt henne inn. – Jeg tror de konsentrerte seg om å høre. Kirsten tar det åttende bud på alvor og tar alt i beste mening.

– Men kvinnene da, lente de også hodet mot krakken når de skulle følge godt med? Hun trenger ikke tenke seg om. – Å nei, ingen av kvinnene gjorde det. De hadde jo hatt også, så det var ikke så lett. Jeg nikker; forståelig.

Dåp og underholdning

Kirsten forteller om når det var dåp; det var rene underholdningen for barna i en ellers monoton og alvorlig gudstjeneste. Særlig hvis dåpsbarnet gråt. – Det var litt fint på en måte; da var det ikke så – alvorlig liksom, men nesten som hjemme, smiler hun. Og forteller at hun var stolt første gang

” **Det var nok mange ting som var mørkt i kirken; jeg husker det. Men vi møtte veien til det evige liv.**

hun var luefadder og fikk ta av lua.

– Det var så strengt med fadderne den gang, nevner Kirsten og blir alvorlig. – Det var ikke nok at de var troende. De måtte være samfunns-mennesker også. Hun ser på meg; hun mener medlemmer i kirkesamfunnet. – Var de ikke det, fikk de ikke være faddere. Da var de liksom ikke bra nok folk. Nei, det likte jeg ikke. Hun blir nesten skarp i stemmen. – Det er heldigvis blitt bedre nå.

Å skrive seg til alters

Nattverden satte også spor i minnet selv om det skjedde bare to ganger i året. – Da måtte vi skrive oss til alters, som det het, forteller Kirsten. Det skjedde hos klokkeren; det var hans oppgave å føre oversikt over hvem som gikk til nattverd. Det var vanlig å gi han litt godtgjørelse for det; enten når man 'skrev seg' eller ved en ofring etter altergangen.

– Det var lenge 25 øre for mann og kone da jeg var liten, minnes Kirsten. – Og det var frivillig. Men alle betalte, tror jeg.

Betaling når man går til alters, tenker jeg. Det kunne kanskje oppfattes av noen som betaling for nattverden. – Tror du ikke noen tenkte at man betalte for Guds nåde, at nåden ikke var helt gratis likevel? Men nei, det tror ikke Kirsten. – Det var litt til klokkeren, sier hun, – han hadde jo all føringen. Det var ikke noe Gud skulle ha.

En annen side ved nattverden husker hun også. De brukte felleskalk som alle drakk av den gang. Presten dreide begeret litt rundt etter hvert så det ble en slags fordeling. Men hvis det var noen som hadde tuberkulose, måtte de vente til slutten av siste knefall.

– Det gikk jo gjerne bra, sier Kirsten. – Men tuberkulose var folk redd for. Kirsten hadde selv en far som døde av tuberkulose da hun var fem år.

Og så måtte noen stå fram, husker hun også; de som hadde syndet åpenbart på en eller annen måte så de ikke fikk motta nattverd. Skulle de få nattverd igjen, måtte de 'stå fram', be om tilgivelse overfor menigheten i åpent møte. Det likte Kirsten dårlig. – Nei, det var fæle greier. Ofte ble det ikke rett i det hele tatt, det der. Da var det mange andre som mye heller skulle stått fram. Godt det ble endret etter hvert.

Magnus Fevang er nevnt. Han var en kjent skikkelse i menigheten på Granly i årtier, blant annet som eldste. Ikke minst huskes han av mange for Bonzo, den lille, lydige ovnsrørhunden som fulgte ham overalt, også i kirken. Kirsten husker Bonzo godt.

– Den kom som regel til kirken sammen med Fevang. Men iblant kom den litt etter. Da hørte vi den komme tikkende opp gulvet til sin herre som ofte satt ved 'oppbyggelsesbordet' framme i kirken. Så la den seg pent ned under bordet – og sovnet. Ingen syntes det var merkelig, husker Kirsten. Om det hendte den bjeffet eller knurret under møtet? spør jeg. Nei, det skjedde ikke, det hun kan huske. Da ville den nok blitt sendt ut. Og det ville den ikke likt. Så det ville hun nok helt sikkert husket.

– Men Bonzo og Magnus var i grunnen ikke helt samstemte, forteller Kirsten. – Når Magnus hadde vært og handlet hos kjøpmann Nilsen nede i veien, gikk han hjem med handleposen full og Bonzo i hælene. Da de var hjemme, var posen nesten tom; Bonzo gikk og tagg hele veien, og Magnus hadde ikke hjerte til å si nei. Kirsten ler hjertelig. – Magnus var veldig snill mot alle, men altfor letturt når det gjalt Bonzo.

Misjon med bevertning

– Men misjon med bevertning – det var stas! sier Kirsten. – Da var det dekket til inne i skolestua, med god mat med

” Noen måtte stå fram. De som hadde syndet åpenbart på en eller annen måte så de ikke fikk motta nattverd.

spennende pålegg, ikke som hjemme til hverdags. Vi hadde to slags møter utenom gudstjenesten. Det ene var oppbyggelse, og så var det misjon. – Hva var forskjellen? spør jeg. – Var misjon liksom litt mer – utadrettet? – Nei. Forskjellen var at på misjon gikk offerbøssa, svarer hun og smiler. – Det gjorde den ikke på oppbyggelsene.

Slik deler Kirsten fra barne- og ungdomsår i kirke og skole med mye lys – og noen mørkere minner og hendelser hun husker; mest mørke for andre. Selv hadde hun lett for å lære, så skoleårene var gode for henne. Mens de som ikke fikk til å lære utenat eller hadde litt enklere bagasje, ofte fikk skrøft og skjenn og måtte sitte igjen.

– Mange ble nok bitre, sier Kirsten. – Men lærerne gjorde det beste de visste og hva de trodde var rett. Hun vil ikke dømme dem heller.

Jeg spør om hun ble ertet noen gang fordi hun gikk på en 'dissenterskole'. Nei, det husker hun ikke. Men det hendte noen Granlyelever fra Slagendalen ble plaget når de møtte de andre barna som skulle til Klokkeåsen skole, den offentlige skolen i bygda.

– De fikk ofte gjennomgå, forteller Kirsten. – Jeg husker de tok ranselen til ei Granlyjente og tømte den med bøker og alt i Prestegårdsbekken. Det var ille! Unger kan være fæle, legger hun til.

Kirken og skolen i Kirstens oppvekst og tidlige år – for snart hundre år siden. Jeg spør om hun er glad for det hun kan se tilbake på. Svaret er sterkt og klart:

– Så absolutt! – For hva da? spør jeg.

– For at jeg fikk lære veien til livet, sier hun uten å trenge tenke seg om.

– Det betyr jo alt. Det var nok mange ting som var mørkt i kirken; jeg husker det. Men vi møtte veien til det evige liv. Nå i dag er det mer nåde i forkynnelsen, det er godt. Så jeg er veldig takknemlig!

Det synes langt utenpå.

Diakonene Elisabeth Fehn Olsen i Oslo, Lillian Ruth Håkonseth i Østfold og Rina Bjørntvedt Husby i Tønsberg bytter på å skrive Diakonispalten. La deg inspirere til diakoni i hverdagen!

DIAKONISPALTEN

TEKST / LILLIAN RUTH HÅKONSETH

Å spørre dem som har levd et langt liv

For fem år siden tok jeg et bilde. Bildet er lagret på data-maskinen, men også i hjertet. På bildet sitter den ene sønnen vår, Samuel, ved et kirkekafebord og stråler. Han var fire år gammel. Sammen med ham satt det sju godt voksne mennesker med kaffekoppene sine. Samtlige kunne ha vært oldeforeldrene hans. Ingen var det. Jeg tror ikke Samuel kunne navnene deres engang. Likevel satt han der som en liten prins, og følte seg helt hjemme. Disse var mennesker han traff hver søndag. Hver søndag smilte de til ham. Kanskje de utvekslet noen ord. Så stor Samuel var blitt. Så fin skjorte han hadde på seg i dag. Hadde de gjort noe gøy på søndagsskolen i dag? Samuel følte seg sett i det øyeblikket han kom inn i kirkebygget, og under kirkekaffen satte han seg gjerne ved et bord uten mamma, pappa eller søsknene sine. Søtsaker og positiv oppmerksomhet er en mektig kombinasjon.

Senere begynte vi i DELK Østfold. Der fant Samuel seg fort nye gråhårede samtalepartnere som han kunne sitte med under kirkekaffen. Han har blitt noen år eldre, og samtalen mer avanserte. Nå kan han dele av sine tanker og lære av de han snakker med. Han nyter både den femstjerners kirkekaffen og oppmerksomheten fra den eldre generasjonen. Og når han er frimodig nok til å spørre, opplever han at menigheten også er et sted han kan få svar. «Det er så fint å kunne spørre ekspertene,» sier han. I Jobs bok 12,12 står det: «Hos gråhårede er visdom, og langt liv gir forstand.» Mange av ekspertene i vår menighet har, i tillegg til å ha levd et langt liv, studert Bibelen i mange år. For en skatt!

Takk til alle ekspertene som ser både barna våre og oss foreldre – og som deler liv og lære med oss. La oss ta vare på og legge til rette for kontakten mellom generasjoner i menighetene våre. Vi har mye å lære av hverandre. Som det står i Salme 145: «En slekt skal lovprise dine gjerninger for den neste slekt, dine veldige gjerninger skal de forkynne.» Gjerne ved kirkekafebordet!

Skolegudstjeneste med bibelutdeling

TEKST OG FOTO / TERJE SIMONSEN

Skoleåret hadde så vidt kommet i gang da 1.–4. klasse med familier var samlet til skolegudstjeneste sammen med Moe menighet 3. september.

Vår egen skoleprest, Erling Rantrud, har en flott evne til å formidle budskapet med både ord og tegning. Det gjør det lettere å følge med og å få med seg talen for store og små.

Ett av høydepunktene var at 3. klasse fikk hver sin bibel og 2. klasse sangbok. Erling hadde sørget for at også 1. klassingene fikk med seg noe hjem. Han hadde laget et kort til hver med et bibelvers og tegning.

Det var også ekstra fint å høre alle elevene i 1.–4. klasse i et eget småskolekor. Koret gjorde inntrykk på både gråhåret og framtidige elever.

NY PREST I BERGEN

TEKST / ERLING RANTRUD

Benjamin Bjørnsen Anda ble den 25. juni innsatt til prestetjeneste i Bergen menighet. Tilsynsmann Bertil Andersson stod for innsettelsen, og representanter fra både Bergen og Håkonsund menighet deltok ved forbønnen.

Den nye presten prekte over søndagens tekst om Jesus i møte med den rike unge mannen, og forrettet resten av gudstjenesten. En god flokk var samlet, tross ferietid og mange var igjen på kirkekaffen hvor det var gode hilsener til den nye presten og servering av is, noe som passet godt med tanke på varmen.

På spørsmål fra Underveis om hvilke gleder og forventninger han har til tjenesten i Bergen, svarer Benjamin:

«Jeg gleder meg til å bli bedre kjent med menigheten, som jeg alt har fått et godt inntrykk av. Velkomsten har vært veldig god – så det kjennes godt å være «heme» i Bergen, selv om jeg egentlig er jærbu.

Så håper jeg at folk våger å ta kontakt for samtale og skriftemål. Jeg ønsker å være en tilgjengelig landsbyprest, selv i storbyen, som peker på Jesus, den korsfestede og oppstandne. Så det er forventningene til meg selv.»

Benjamin begynte i tjenesten den 1. juli. Vær gjerne med i bønn for hans tjeneste.

MERsøndag på Ryenberget

TEKST / ANDREAS JOHANSSON

Det er samling i Ryenberget alle søndager gjennom sommeren, men noen av søndagene utmerker seg. 11. juni var det familiegudstjeneste med nattverd med påfølgende MERsøndag.

Mange barn var involverte i gudstjenesten, både som forsangere og forbedere. Mest tydelig hørtes barna da barnekoret JUBEL sang.

Prest for dagen var Peter Johansen fra Granly. Selv om preteksten i utgangspunktet var krevende, så var det ingen grunn for verken store eller små å dette av lasset.

Menighetens 2-, 4- og 6-åringer fikk utdelt hver sin kirkebok, og de tre tweens-ene, som hadde gått på SLUSH-kurs med Søndagsskolen ble behørig markert.

Dagens ofring gikk til DELK Ung og Barne- og familiearbeid i DELK. Da Peter fortalte om leir – ungdomsleir og barneleir –, så gjorde det tydeligvis inntrykk, for årets ofring ble 2,5 ganger så stor som tilsvarende ofring i fjor.

Nattverden ble litt rotete, sånn som det ofte er i nye menigheter på misjonsmarka. «Defaulten» i Ryenberget er at «alle vet hvordan vi gjør det», men det kunne jo ikke alle barna og foreldrene vite denne dagen, siden ingen hadde forklart dem det. Hva mente du, Gud, med å sende mennesker til oss som ikke kjente alle de liturgiske og sosiale gudstjenestekodene våre fra før av? Læringskurven kan – om Gud vil – bli enda brattere framover for Ryenberget menighet.

Møter og gudstjenester i DELK 1. og 2. kvartal 2023

Dato	Søndag	Prekentekest	Ryenberget	Nore	Bjerkely	Granly	Horten	Moe	Telemark	Dalane	Sotra	Bergen	Østfold	Kr.sand	Hardanger	Nord	Jæren	Dato
01.10.2023	18.s. i treenighetstiden	Matt 8,14-17	HVS n		MA	PJ 18.00	11.00	ER	FAF	OEng n		JaBy n	AJ n				OE n	01.10.2023
08.10.2023	19.s. i treenighetstiden	Matt 5,20-26	11.00		11.00	11.00			11.00		BBA n	11.00	11.00	MB n		11.00		08.10.2023
15.10.2023	20.s. i treenighetstiden	Joh 11,1-5	HVS	11.00	11.00	11.00	11.00		11.00	OEng n		JaBy n	BJH n	11.00	BBA n		11.00	15.10.2023
22.10.2023	21.s. i treenighetstiden	Matt 22,15-22	11.00		JaBy	PJ n	HA n	BBA n	FAF			11.00	RA/BJH n	MB n			JRD n	22.10.2023
29.10.2023	Bots- og bønnedag	Luk 13,22-30	FAF sn		19.00	11.00		11.00	11.00	11.00		OE n	BJH sn	MB sn		HA sn	OEng n	29.10.2023
05.11.2023	Allehelgensdag	Matt 5,1-12	HVS n		MA nv	PJ	11.00	ER sn	FAF n			BBA n	BA n	MB n				05.11.2023
12.11.2023	24.s i treenighetstiden	Joh 6,63-69	11.00		11.00	11.00	ER sn	PJ n	OEng	11.00	JaBy n	11.00	BJH n	11.00		HA n	11.00	12.11.2023
19.11.2023	25.s i treenighetstiden	Mark 2,1-12	11.00		11.00	PJ	11.00	11.00	11.00			JaBy n	11.00		BBA n		OEng n	19.11.2023
26.11.2023	Domssøndag/Kristi kongedag	Matt 25,31-46	AJ	HVS n	MA nv	11.00		ER n	11.00	OEng n		BBA n	BJH n	MB n		HA n	FAF n	26.11.2023
03.12.2023	1.s. i adventstiden	Luk 4,16-22a	11.00		17.00	PJ n	ER n	11.00	FAF			JaBy n	MB/BJH n	HVS n		BA n		03.12.2023
10.12.2023	2.s. i adventstiden	Luk 21,27-36	HVS n		MA	11.00	11.00	ER n	11.00	11.00	BBA n	11.00	BJH n	11.00			11.00	10.12.2023
17.12.2023	3.s. i adventstiden	Luk 3,7-18	15.00			11.00	11.00	17.00	17.00			BBA n	11.00	MB n	JaBy n	HA n	OEng n	17.12.2023
24.12.2023	Julaften/4.s. i adventstiden	Luk 2,1-20	HVS 14.30		MA	PJ 15.00		ER 14.00	FAF 15.00	14.30								24.12.2023
25.12.2023	1. juledag	Joh 1,1-14	HVS 12.00		PJ nv	RE n	ER n	MA n	FAF n	OEng n		JaBy n	BJH n	MB n				25.12.2023
26.12.2023	2. juledag	Matt 10,16-22		BA n		11.00			11.00			BBA n	BJH n				OEng n	26.12.2023
27.12.2023	3. juledag					PJ 18.15												
31.12.2023	Romjulsøndag/Nyttårsaften	Luk 2,36-38	11.00									11.00						31.12.2023

Endringer kan forekomme. Følg med i kalenderen for din menighet på www.delk.no

Initialer og navn

AJ Andreas Johansson
 BA Bertil Andersson
 BBA Benjamin Bjørnsen Anda
 BJH Boe Johannes Hermansen
 ER Erling Rantrud
 FAF Fred Arve Fahre
 HA Henning Alsaker
 HVS Håkon Valen-Sendstad
 JaBy Jan Bygstad
 JRD Jan Roald Dahlstrøm
 MA Morten Askjer
 MB Mikael Bruun
 OE Ottar Endresen
 OEng Olaf Engestøl
 PJ Peter Johansen
 RA Ragnar Andersen
 RE Rolf Ekenes

Initialer og gudstjeneste

kl 11.00 om ikke annet
 er oppgitt
 Kun klokkeslett = møte
 X = fellesgudstjeneste/
 fellesmøter
 n – Nattverd
 sn – Skriftemål og nattverd

Endringer kan forekomme.

Følg med i kalenderen for din menighet på www.delk.no

DELK INVITERER TIL BIBELKVELD

Skauen kirke, tirsdag 14. november kl. 19.00

Hans Johan Sagrusten taler over temaet
JOHANNES ÅPENBARING
 – EN SAMTIDSVISJON

Adr: Skauenvegen 17B, Skien

Solveig og Inga på Solveig og Knut Haugs terrasse med utsikt over Borgegrenda. Selv på en regntung høstdag skimtes den magiske utsikten. Terrassen er et kjært minne om Kent.

” **Det er jo nettopp troen som har båret oss gjennom.**

Å leie Jesus gjennom livet

De beskjedne damene der er ikke lett å få med på intervju, men jeg har gode relasjoner etter årene mine i Numedal, så jeg fikk det heldigvis til. Og jeg fant, jeg fant trosperler! Inga Sønsterud og Solveig Helene Haug er jenter som har holdt i Jesu hånd gjennom gleder og de tøffeste tider i livet. Så har de erfart at den hånden gir styrke, kraft og løft.

TEKST OG FOTO / ANNE MARTHA ASKJER KJÆR

Mens vi krabber oss opp bakkene i Borgegrend, slår det meg at bakkene ikke virket så bratte på mine mange løpeturer her i ungdommen. Men fargene, de husker jeg, så intenst vakre. Ingen steder er geiteramsen så rosa og blåklokkene så blå, selv i dag når uværet uværet «Hans» herjer på Østlandet.

Inga Sønsterud vokste opp på Mørkvolden med utsikt over til Fredheim skole og kirke, og sa tidlig: «Der skal jeg gå på skole!» Til skolen gikk hun sammen med tvillingen Torleif, og flere av den store søskenflokket på tolv. Hun husker et år da det ikke gikk opp med at jenter satt i skolepult med jenter, og gutter med gutter. Det løste læreren med at tvillingene Inga og Torleif satt sammen, et kjært minne fra et langt, godt tvillingliv. Det var mange lærere som kom og gikk, noen mer strenge, noen morsomme, men det slitsomme var at alle kom og gikk, det var lite kontinuitet. Hun husker spesielt en lærer som var ung og morsom, han hoppet fra skjultaket i snøhaugen sammen med ungene. Siden lærerne kom og gikk, var det godt at barneflokket på skolen var stor, og de hadde et spesielt godt vennskap.

Solveig fra «Gleda»

Solveig Helene Haug vokste opp i Flesberg ved Kongsberg på selveste «Gleda», ikke rart det blir en gladjente av å vokse opp på gleda med foreldre, søsken og besteforeldre. Solveig ble raskt glad i matlaging. Det kunne se ut som en målrettet karrierevei at hun først tok et år på folkehøyskole hvor hun hjalp mye til på kjøkkenet, så skulle hun få nyttig stølserfaring før hun kunne fortsette på kjøkkenet på folkehøyskolen. Det var bare det at på setra i Borgegrend var den kjekke, høye Knut. Det ble mer enn en sommerflørt. De giftet seg, og dermed ble det Solveig som ble svigerdatter, mor og svigermor, bestemor og oldemor på Lian. Ja, for i Lian har de bodd i tur og orden. Solveig har full kontroll på hvor mange barn, svigerbarn og barnebarn som har bodd i huset til ulike tider. Det har nok gjort at de har blitt spesielt godt kjent med hele storfamilien.

Inga giftet seg med Halvor

Jeg klarer ikke å få frem en romantisk historie om da Inga traff sin Halvor Sønsterud, for, som hun sier «Han var jo alltid der.» Halvor var kamerat med brødrene på Mørkvolden. Da de giftet seg, bygget de et nydelig hus

Inga bor i det nydelige huset hun bygde sammen med Halvor Sønsterud da de var unge. Stien opp til huset holder 87-åringen sprek.

Stemningsbilde fra Tunhovdfjorden.

overfor Rødberg som Inga fremdeles steller som en kjær skatt. Møbler og interiør er like vakkert og yndig som Inga selv, og mange av bildene viser Halvor som den sprekningen vi husker han som. Halvor var lærer på Fredheim i mange år, og mange har kjære minner med Halvor.

Mens Inga fikk trosopplæringen hjemme, på skolen og i kirken, er Solveigs læremester bestemor. Solveigs bestemor bodde på tunet sammen med familien, og hun var en kristen. Solveig mener at hun hadde røtter fra DELK i Telemark og skulle gjerne visst noe mer om den historien. Solveig og bestemor fikk god kontakt og hun lærte om Jesus og frelsen ganske tidlig, så da hun møtte Knut, som gikk på Fredheim ble det naturlig å gå der. Jeg spør om hvordan hun opplevde å gå på Fredheim i forhold til statskirken som hun var vant til. Knut Haug, Inga og Solveig, starter en liten mimresamtale.

Jo, det var mer rigid, mer regler, litt strengere og lovisk forkynnelse. Da en av de eldre i menigheten på den tiden ble kjent med Solveig skal vedkommende ha sagt noe som «en kan føle seg til skamme». De eldre begynte å se den loviske forkynnels-

en og reglene i lys av en frelsesvisshet og Jesustro og begynte vel å tvile på om den loviske forkynnelsen var noe å være stolt av. De eldre begynte å se at det var andre enn de som var vokst opp i DELK, som hadde frelsen.

Når jeg spør om hva de liker å drive med, svarer de at de ikke gjør så mye. Beskjedne som de er må jeg hale det ut av dem. Men hjemmene røper to damer som minner mer om maur. Alltid prosjekter som japansk broderi, strikke dukker, male rosemaling, lage mat, dyrke vekster, stelle for andre og ha en uendelig omsorg. Omsorg for slekt og familie, for naboer og venner, for menighet og til og med for vakre pus.

Det er to sprudlende damer, med glede og overskudd, og jeg undres om livet bare har fart vel med dem.

Inga forteller at da hun enda var i femtiårene, fikk Halvor kreft. I mange år levde han et ganske bra liv, men etter mange år med kreftsykdom gikk Halvor bort så altfor tidlig. Inga ble igjen alene som ung enke. Heldigvis hadde hun en stor søskenflokk som hun var mye sammen med, og som betydde mye, men siden Inga var yngst og nå selv har nådd åttisyv år, har veldig mange av søsknene blitt borte. Det er tungt for Inga, som hun sier, det er så mange å miste og det er så få igjen.

Som nevnt tidligere var «Lian», gården der Solveig og Knut bor, et hjem for mange. Det er i alt tre leiligheter i Lian hvor barna har bodd i tur og orden. Et av barna til Solveig og Knut bodde der i mange år mens han selv hadde små barn. Dermed vokste også noen av barnebarna opp i Lian. Ett av barnebarna som vokste opp i Lian, het Kent. Solveig og Knut viser stolt frem en fin terrasse som Kent har bygd. Men det er et alvor over dem begge når de snakker om Kent. Han hadde akkurat blitt pappa

Den lyste opp, så fikk hun se ansiktet til Jesus i skyen eller tåken. *Inga Sonsterud*

Jeg har alltid følt meg velkommen på Fredheim. Det er som et hjem for meg.

Solveig Helene Haug

og levde lykkelig med ei flott jente fra nabogården, da han plutselig falt om av en hjertesykdom. Livet stod ikke til å redde, og den unge jenta ble igjen alene med en gutt på fem måneder. Det var en stor sorg. Heldigvis har de god kontakt med både jenta og hennes nye familie, men sorgen over Kent leser jeg tydelig i ansiktene deres.

Jeg lurer på: «Hvordan har dere bevart troen på en god Gud midt i alt det som dere har vært gjennom?»

Da svarer de nesten samstemt: «Det er jo nettopp troen som har båret oss gjennom.» Solveig

forteller om tøffe dager da det har vært ganske tungt for både henne selv og noen av de nærmeste. «Men så har jeg alltid bedt», sier hun. «Og da er det sånn at når jeg får bedt en 'tur' som de sier, så letter det». Ja, det letter. Det er så godt å ha en å gå til og be til når det blir tunge dager, sier de begge. Inga forteller om de siste dagene til Halvor. Han hadde kommet på sykehjemmet, og Inga fikk være der med han også på nattestid. Så var det en natt at Inga sov hjemme, mens en av sønnene sov hos Halvor. Mens Inga lå i senga, fikk hun plutselig se en lys sky

på veggen. Den lyste opp, så fikk hun se ansiktet til Jesus i skyen eller tåken. Det var en spesiell hendelse, ikke noe en verken har lært om eller forteller noe om i våre kretser, men etter alle de årene sitter opplevelsen så sterkt i Inga. Det ble hennes store trøst da Halvor, to dager etter, gikk bort og Inga ble igjen alene. Minnet om bildet av Jesus i «skyen» på veggen, og varmen og omsorgen fra familien og venner, ble Ingas trøst og styrke i den tunge tiden.

Begge forteller om Fredheim som sin gode kirke og sitt kirkehjem. I dag er det en liten flokk igjen, men de har noe så moderne som kirkemiddag. Solveig på åttien er den yngste og har med hjelp fra andre tatt på seg å rigge og lage mat. Kake til kaffen bestiller de på Risans konditori. Og det fellesskapet setter de begge veldig pris på.

På vei mot Rødberg, etter vi har vært i Lian, kommer Inga med en siste avsluttende historie. Det er nok mer vanlig for numedølene med de bratte liene enn for meg, men historien er om en gang liene ble litt bratte selv for en noring. Læreren stod og fyrte opp i ovnen, det var midtvinters. Skoledøra stod åpen, og elevene var ute enda. Plutselig smalt det kraftig bak læreren. En av gutta kom i full fart på ski inn i skolestua så pulter og stoler flakset. Det gikk heldigvis bra med gutten, så episoden har bare blitt et av mange hyggelige minner fra Fredheim.

Åpne en dør

En fortelling om Det evangelisk-lutherske kirkesamfunn

Jostein Bendiksen er forfatteren til DELKs nye historiebok.

Det meste av det boken omhandler, har jo skjedd i min tid. Astrid Krokeborg

Boken Åpne en dør får du kjøpt på www.delkforlaget.no

JARLSBERGERNES OPPBRUDD I 1872

– og DELK i dag på vei videre i et etter-kristent samfunn

14 bønder møtes

Det var i 1872 og de var samlet på vegne av 222 personer/familier fra syv prestegjeld. De verken ville eller kunne bryte med den tro og tradisjon de hadde fått overlevert – arven fra Hauge, fra pietismens fedre, fra Luther og kirkens gudstjeneste og gamle bekjennelser. Gud var en hellig Gud for disse troens anførere, og Kristus deres dyrebare frelser. Men Kristus skulle også være herre i livets hverdag. En tro på nåden uten ekte synderkjennelse og botferdighet var en falsk tro. Dette var truet ved at samfunnet rundt dem og kirken de tilhørte hadde gjort det til noe annet. Slik var det trolig DELKs unge forfedre kjente det.

De 14 representerte et ganske robust fellesskap av 'venner' som nå så seg nødt til å etablere et ordnet samfunn av menigheter. Men de ville ikke forlate kirken (statskirken). De skrev til kongen om hjelp til å overholde den lutherske lære – statens egen religion. Brevet ble ikke besvart. Ny henvendelse til andre offentlige instanser ble møtt med avslag. Dermed havnet noen hundre mennesker utenfor den kirke de ikke ønsket å bryte ut fra. Et eget kirkesamfunn var etablert.

En ny skolelov fra 1860 hadde snevret inn kristendomsundervisningen. Andre nye fag som ikke var underordnet Guds ord, skulle inn. Fremfor noe gjaldt det troens omsorg for barna når de haugianske foreldre reagerte med selv å ta ansvar for barnas skolegang.

Trøste seg til nåden uten å følge Jesus

Otto Gjerpe bringer i sin bok «Fedrearv og barnefostring» inn tyske Dietrich Bonhoeffers stemme for å beskrive hva som var DELK-forfedrenes anliggende. (Bonhoeffer ble arrestert i 1943 og hengt i 1945 etter å vært med på planlegging av attentat mot Hitler.) Han ledet et presteseminar – og skrev bl.a. boken: Nachfolger (på norsk: «Lydighetens vei»). Bonhoeffer tar fatt i en side ved datidens lutherdom som han mener lammer det åndelige liv: Billig nåde. «Den billige nåde er kirkens dødsfiende. Nåde som tilbudsvare, tilgivelse, trøst og sakrament til spottpris. Og menigheten finner billig dekning for sine synder som den ikke angrer og ikke for alvor ønsker å bli fri fra. En kristen følger ikke etter Jesus, han trøster seg til nåden.»

En slags parole kan minne om hva både DELKs forfedre og f.eks. den tyske bekjennelseskirke handlet etter:

Se – vær våken for realitetene omkring dere

Bedøm – hva dette er i forhold til den overleverte kristne tro

Reager – motstå det onde og hengi dere i praksis til sannheten og det gode

Se realitetene – forstå dem ut fra troen

Trekk ved vår etter-kristne kultur:

– Religions-sosiologer påpeker at bak en mengde ulike impulser og endringer i kristenheten (den vestlige)

framstår i dag mye av aktuell kristendom som moralsk terapeutisk deisme. Terapeutisk: Livets sentrale mål er å ha det bra og føle seg vel med seg selv. Moralsk: Gud vil at mennesker skal være gode og rettferdige med hverandre. Bra folk kommer til himmelen når de dør. Deisme: Gud eksisterer og har skapt og ordnet verden, men er ellers ikke delaktig forøvrig.

– Å hevde klassisk kristen tro og livsforståelse i det liberale demokratiet når det f.eks. gjelder kjønn og familie, eller at livet har to utganger, er ensbetydende med utålelig intoleranse. Kristne blir dermed lett ansett som fiender av den nye sosiale rettferdigheten som skal gjelde for alle. Konsekvensene av å motsi disse nye normene er ofte kraftfulle.

– Hannah Arendt (1906–1975), tysk-amerikansk statsviter, er en av de fremste på å forstå det totalitære samfunn som fenomen. Hun peker på hvordan staten utstyrer seg med en ideologi som fortrenger tidligere tradisjoner og institusjoner med det mål å bringe alle sider ved samfunnet inn under denne ideologiens kontroll. Staten vil selv definere og kontrollere virkeligheten. Staten får stor grad av kontroll ikke bare over folks handlinger, men også deres tenkemåte – og også makt over hvordan nye ideer skal føles riktige. Ofte innføres endringer som er uforenlig med påviselig logikk. Ser vi totalitære trekk ved vårt samfunn?

– I vår tids kultur er det ingen

oversanselig virkelighet å ta hensyn til. Livets formål er å finne sin egen vei. Synden blir det som står i veien for friheten til å finne lykken etter eget ønske. Kanskje for første gang i historien framstår det en sivilisasjon basert på en fornektelse av en bindende oversanselig virkelighet og orden. Jf «Du skal selv bli som gud!»

Reagere?

Det kan være avgjørende for oss i DELK å reflektere over hva oppbruddet for 150 år siden handlet om – og spørre etter hva det aktualiserer nå med tanke på kirkesamfunnets vei videre. Og kanskje finner vi enda bedre svar ved å se oppbruddet for 150 år siden sammen med et langt tidligere og svært skjebnesvangert oppbrudd. Det som skjedde i en tid da hele den romerske sivilisasjon kollapset i det 6. århundre. Da grunnlaget for den verden folk kjente seg trygge i den gang, raknet under føttene på dem.

Her er det at vi finner historien om Benedikt av Nursia, Italia. Han var så opprørt over lastene og korrupsjonen i byen at han snudde ryggen til sine egne privilegier. Han dro ut av byen og levde i utmarka i bønn og tilbedelse i tre år. (Slike oppbrudd var forøvrig ikke uvanlig i kirkens første ekspansive hundreår!) Flere fulgte og sluttet seg sammen. Etter hvert ble det dannet tette kristne fellesskap som fungerte som «skole for Herrens tjeneste» og som øvelse i praktisk åndelighet. En fornyet og radikal åpenhet for Gud

vokste fram. Disse fellesskapene virket evangeliserende og fornyende for kirkens åndelige liv. Gjennom oppbruddet og dannelse av nye, friske trosfellesskap er det at skole- og sykehusvesen vokser fram, omsorg for de fattige, universiteter osv. – ja, hele den europeiske kristne kultur og sivilisasjon.

Trengs et nytt oppbrudd?

'Vennesamfunnet' som våre forfedre og -mødre levde i, responderte kreativt på utfordringene som den aktuelle situasjonen påførte dem. Et vedtak i 1884 i 'Menighetskomiteen' er interessant: *Ved at overveie alle de forskjellige omstendigheter som tidsånden medfører, da ble det mer og mer innlysende og stadfestet at de nu mer enn noensinne utfordres at Samfunnets lemmer, så vel eldre som yngre, slutter seg nærmere sammen både i åndelige og timelige anliggender.*

Benedikt ble veldig klar over at Guds rike er ikke av denne verden. Benedikt og hans brødre bestemte seg for ikke å kompromisere sin tilhørighet til Gud.

Kanskje trenger vi mer enn før å leve i avhengighet av hverandre som søsken – og «å slutte oss nærmere sammen i åndelige og timelige anliggender». Med tanke på barna i DELKs skoler – vil vi trenge mer av kallets mentalitet blant både lærere og foreldre som ivaretar skolens åndelige kraft og gjør den langt mer uavhengig av statsstøtte? Trenger vi et nytt troens mot til å sette vårt liv og vår komfort på spill for å følge Jesus – motstrøms?

Det gjelder å leve evangeliet. Gudstjenesteliv blir da ikke en konsument-aktivitet som vi 'liker', men at vi formes av den. Barna trenger å se at mor og far praktiserer det som læres i kirken. Ungdom (og alle vi andre!) trenger mer å bli disippelgjort enn underholdt.

Det gjelder å ikke handle ut fra frykt eller et mørkt sinn. Vi skal reagere ut fra kjærlighet og tillit til Gud og Hans vilje – og omfavne det gode. Vi vil komme til å være en minoritet under press, men la oss være en kreativ en, slik Guds Ord og Guds Ånd driver nytt liv fram i oss.

I Joh Åp 18 er den store hore beskrevet: glitter, gull og perler – sammen med stygg urenheter. Hun rir frem på et dyr overstrødd av navn som var en spott mot Gud. Konger beruses av vinen hun gladelig skjenker. Snart går hun et totalt nederlag i møte. En nærmest global sorg utløses. Velstanden, prakten og luksusen, som verdens vinnere holdt seg med, går tapt og opp i røyk.

Da lyder røsten direkte fra himmelen og peker ut retningen for Guds folk: Dra bort fra henne, mitt folk, så dere ikke tar del i hennes synder.

Og vi hører noe mer: lyden av en stor skare, et brus av veldige vannmasser, drønn av mektig tordenbrak. Det ropes til oss i glede:

... tiden for Lammets bryllup er kommet. Hans brud har gjort seg i stand.

Det gjelder oppbrudd mot et nytt bryllup!

Barneleir på Knattholmen

TEKST OG FOTO / RINA HUSBY

Etter beslutningen om å legge Bondal ut for salg ble det nødvendig å finne et nytt sted for årets barneleir – og Knattholmen, et idyllisk leirsted i Sandefjord, stakk av med seieren denne gangen. Leiren ble i år en uke senere enn vanlig, 14.–17. august – et perfekt tidspunkt for foreldre som har startet i jobb å sende barn på leir, men tilsvarende vanskelig å rekruttere ledere. Spenningen var derfor stor når det totale antallet påmeldte endte på 103 barn!

Heldigvis hadde vi fått med oss en god gjeng med ungdommer, fra flere av våre menigheter, som ledere. Mange av dem har gått på lederkursene i regi av DELK Ung – og det er en glede å se at det arbeidet allerede bærer frukter!

103 barn lager en del lyd, og vi har vel knapt hatt noen barneleir med tilsvarende støynivå under måltidene. Til glede for presten på Granly var de langt mer stille og lydhøre under bibeltimene, der vi fikk starte på den røde tråden i Bibelens lange fortelling. Fortellingene om Adam og Eva, Noah og Abraham skapte begeistring, undring og spørsmål. Det ble det anledning til å komme inn på i smågruppene i etterkant.

På Bondal var det fast innslag med turer til Heddevann og Bonsnos, men slike muligheter var det ikke på Knattholmen. Derimot var det mange aktiviteter å prøve seg på: kanopadling, frisbeegolf, diverse kunstneriske utfoldelser, fotball og volleyball. Og bading ble det selvsagt

også, opptil flere ganger om dagen. Det spilte ingen rolle om det var grått og regnvær noen av dagene; badelysten var akkurat like stor!

En underholdningskveld ble det også tid til – med mange kreative innslag av barna selv. Da ungdomslederne ledet an i fellessang, ble stemningen, og den tilhørende hoppingen, på et slikt nivå at det gynget i hele gulvet!

Mange av barna var på leir for første gang, og det å overnatte på et nytt sted kan være skummelt. Men med tett oppfølging av trygge voksne ble kneiken overvunnet, og lysten på ny leir enda større.

Deltageravgiften på leiren ble holdt svært lavt, og med så mange påmeldte ble det et ikke ubetydelig underskudd. Det er det sikkert mange som har fått med seg, både gjennom spleiseprojekt på nettet og takkoffer i menighetene. Vi er veldig glade for alle gaver som er gitt, slik at leir er et tilbud som blir tilgjengelig for så mange.

Vi satser på like stor suksess neste år, det er bare å notere: 5.–8. august på Solåsen leirsted! Og vi vil oppfordre til å vurdere tjeneste som leder for deg som er voksen. For, som en av foreldrene sa da barna ble hentet; det er et slit, med stor velsignelse!

Folk på leir!

AV / CELIA BRENNE OG HANNAH BJØRNTVEDT

1. Hva er det beste med leir?
2. Hvorfor dro du på leir?
3. Hva syntes du om Knattholmen?
4. Kommer du på leir neste år?

Gabriel Brenne

1. Å henge med venner.
2. Fordi det er gøyere enn å være hjemme, og det skjer mye.
3. Veldig fint.
4. JA!

Markus Døvik

1. Å ikke være hjemme.
2. Fordi fjorårets leir var bra!
3. Veldig fint sted.
4. Mest sannsynlig.

Filippa, Noelia Daltveit og Louise Walter

1. Være med venner.
2. Fordi det er moro og gøy på leir.
3. Det er fint.
4. Ja, kanskje.

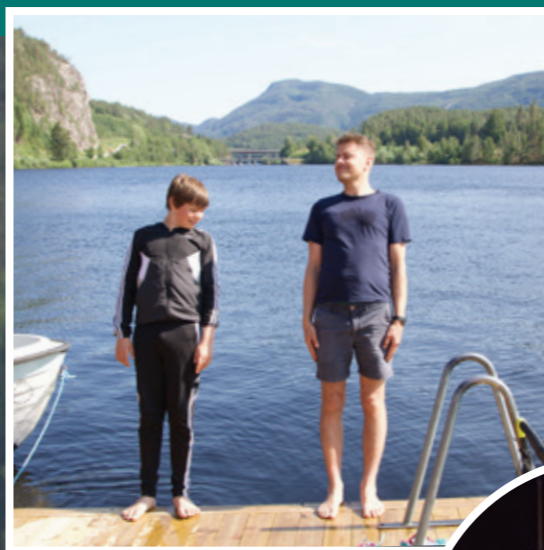
Samuel M

1. Å få nye venner.
2. Det var fordi mange av vennene mine skulle hit, jeg så en plakat, og det så veldig gøy ut.
3. Braaaa!
4. Ja.

Leah Camille Ritch-Reinfjord

1. Å kunne kose seg sammen med andre.
2. Fordi mamma meldte meg på.
3. Det er et veldig fint sted, med mye moro.
4. Kanskje.

Sommerleir på Kvitsund

Hvert år, på starten av sommeren, arrangeres det sommerleir for ungdommer på Kvitsund Gymnas i Kviteseid. Der samles ungdommer på tvers av menighetene og skolene og skaper gode minner sammen. I løpet av leiere er det bibeltimer, seminarer, ulike aktiviteter, turneringer, underholdningskvelder, delekveld, misjonsaksjon og gode måltider med mer! Fritiden brukes til å bli kjent med både nye og gamle. Vi har spurt tre ungdommer på Kvitsund om hvordan det var. Du kan lese flere svar på DELK sine nettsider og se flere bilder.

TEKST / INGRID SOLHAUG FOTO / ÅSMUND HELLAND

Folk på leir!

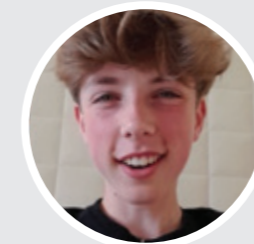
1. Hvordan har det vært på Kvitsund i år?
2. Hva syns du om seminarene og bibeltimene?
3. Hva var det beste med Kvitsund i år?

Ulrik, 15 år

1. Jeg synes det var veldig gøy og fint på Kvitsund i år! Vi fikk lære masse om viktige ting, og ikke minst samholdet som kommer med når man er på leir. Jeg synes at man får hele leirpakka når man drar på Kvitsund, med masse aktiviteter og gode minner med venner.

2. Jeg synes at hovedtemaet, slangeknusen, var et ganske vanskelig tema i starten, fordi «Hva skulle det bety?» på en måte. Men det jeg likte spesielt godt, var at vi fikk svar på det underveis i leiren!

3. Det jeg synes var best i år, har vært folka, det å møte folk man så i fjor, men også møte og bli kjent med flere nye er det jeg liker best med leirer generelt. Men, man må jo også nevne badebrygga som vi alle elsker.

Lilly, 16 år

1. Kvitsund i år var dritbra! Solide møter og bra lovsang, deilig vær, trygge ledere og mange morsomme samtaler.

2. Bibeltimene var gjennomførte og lett å følge med på. De var utrolig godt formidlet og sykt lærerike! Tråder ble også trukket til nå om dagen. Seminarene var om viktige temaer, og det var veldig spennende å høre på!

3. Det er vanskelig å finne det beste på Kvitsund i år, men misjonsaksjonsdagen i år var crazy! Det er stas å se at så mange gjør så «wilde» ting for misjon!! Bading var kos, maten var digg. Ellers var kveldene det beste fordi da var folk overtrøtte og morsomme.

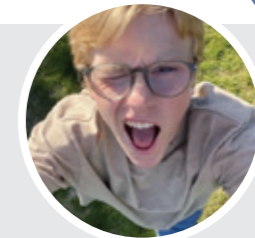

Joel, 16 år

1. Det har vært helt topp! Man kjeder seg aldri, det er alltid ting å finne på, også er det kjempesnytt å være på et sted med mange kristne på din alder.

2. Jeg syns at seminarene var veldig lærerike, man kunne spørre om hva man ville. I bibeltimene ble jeg overasket over hvor mye nytt de snakket om, fordi jeg pleier å være vant til å høre ting jeg allerede har hørt om, så det var veldig gøy. Det ble litt vanskelig å følge med på slutten av uken da, fordi det ble noen timer for lite søvn.

3. Jeg tror jeg synes at turneringene på fredagen var det beste, det var veldig god stemning, bra publikum, og bading etter kampene.

– Mitt åndelige liv har blitt beriket

Sara Thorvaldsen hadde vært utsending for DELK i nesten tre år da hun avsluttet denne delen av tjenesten på forsommeren 2023.

TEKST / ANDREAS JOHANSSON

Hvordan har det vært å bo og virke i Sentral-Asia? Har oppholdet gitt noen nye perspektiv? Underveis møtte Sara for en prat: Først ettåring og så DELK-utsending. Hvordan har du opplevd disse nesten tre årene i utenlandstjeneste?

Sara nøler ikke med stikkordene: Givende. Krevende. Spennende. Hun har fått se hvordan misjon drives i et sensitivt land og skjønt at livet som utsending medfører en annen livsstil – som å ha en fulltidsjobb hele tiden. Det har vært berikende å være med på å starte opp arbeid i området og kunne tenke at det å nå en gruppe – barn – har gitt en inngang til å nå foreldre og lærere med budskapet vårt.

Sara snakker nå russisk og kan dessuten hilse på det lokale morsmålet i landet. Sara sin daglige tjeneste besto av å være engelsklærer på en førskole. Etter hvert som det ble startet opp enda en førskole, så deltok hun der også. Dessuten hadde Sara oppgaver i et «use your talents»-prosjekt for kvinner.

Vi gjør oss alle opp forventninger før vi reiser et sted. Var det noe som overrasket deg i forhold til hva du forventet da du kom til Sentral-Asia?

– Den største overraskelsen var hvor hyggelige folk var mot fremmede, og at de hjalp meg som om jeg var et familiemedlem.

Fra den mer utfordrende siden forteller Sara at holdningene til barn var krevende. Kollegaene på førskolen satset ikke på å bygge relasjoner og å skape trygghet for barna. Barna var hele tiden redde for å

gjøre feil. Det var først mot slutten at Sara oppnådde så mye tillit hos barna at de ikke lenger var redde for å få kjeft.

Vi zoomer ut litt: Hvordan er det egentlig å leve i dette landet i Sentral-Asia?

Klimaet er tørt (under «ørkengrensa» på 250 mm per år). Om sommeren er det godt over 30 grader på dagtid. Vintrene er relativt milde med noen få minusgrader av og til, men det kan oppleves kaldt de dagene da tilgangen på gass og elektrisitet til oppvarming er liten.

Forskjellene i samfunnet er store. De rike fortsetter å ha det bra, mens de fattige må jobbe hardt for å bli litt mindre fattige. På landsbygda er forskjellene større.

Det finnes en type religionsfrihet – særlig for de som er etniske russere som ofte er ortodokse kristne, men det finnes likevel en forventning om at den lokale folkegruppen skal være muslimer.

Hvor mange kristne snakker vi om?

Sara nevner at blant de lokale kan det dreie seg om ca. 1000 personer – noe som betyr at vi havner under 1 promille i andel. Sara forteller at de kristne fellesskapene hun ble kjent med, var nokså frie når de var samlet, men at det er utfordrende å formidle budskapet utad. En skal liksom ikke snakke om religion og politikk på jobb. Likevel er de veldig bevisste på å legge hele livet hos Gud – enten de er på jobb eller med familien. Mange er nysgjerrige på hvilken Gud de kristne tror på.

De som blir sendt ut som utsendinger, blir sendt for å formidle noe og for å bidra, men påvirkningen går ofte andre veien også. Hvordan har du blitt preget selv, Sara?

– Mitt eget åndelige liv har blitt beriket. Jeg har lært meg om å være åpen for ting som Gud åpner opp, og jeg har lært meg å hvile i at Gud har en større plan. Dessuten har det å møte mennesker fra en annen kultur gitt meg større forståelse på mange ting.

Når misjonærer vender tilbake til sitt gamle hjemland, så ser de ofte det hele med nye øyne. Er dette tilfelle for deg også, Sara?

– Et eksempel: Jeg har blitt så vant med overvåkingskameraer at jeg tok meg selv i å se etter kameraet i Norge også – og kjente meg nesten utrygg da jeg ikke så noe overvåkingskamera.

Utover det forteller Sara om hvor sterkt fokuset var på Gud på gudstjenestene i Sentral-Asia, mens samlingene i Norge lett oppleves som at det kommer med ting «for å pynte på møtet». Er alle innslag til ære for Gud? Eller kommer det også med innslag «for å vise oss fram»?

Finnes det noe en helt vanlig DELK-menighet kan lære seg av de kristne i Sentral-Asia?

Sara svarer uten behov for tenkepause: I Sentral-Asia må de være forsiktige. Likevel er de mer frimodige, fordi de vil at enda flere skal bli kjent

” Jeg har blitt så vant med overvåkingskameraer at jeg tok meg selv i å se etter kameraet i Norge også.

med Gud. Gud er med alltid i alle deler av livet, og de er åpne for at Gud kan bruke dem.

Har du eksempler?

– En ansatt ved et sykehus – vaskedame – fant ut at hun kunne be for én av de syke. Og gjorde det. En annen gang var det en familie med lite penger, og de bad til Gud, og så lå det en konvolutt med penger på døra etterpå. Det er ikke kjent hvem som la konvolutten akkurat ved den døra.

Du startet med å være ettåring, og så ble det mer. Kan du anbefale ettåringstjeneste?

– Ja, det kan jeg. Du vil få innblikk i misjonsarbeid, i livet som utsending, og du blir kjent med kultur og språk.

Og hvor går veien videre, Sara?

– Jeg kjenner at jeg har lyst å engasjere meg i sammenhenger der jeg kan bruke det jeg har lært – både språk og andre erfaringer.

Alle syntes rektor Eirik Grytnes gjorde en god jobb som kunstmaler.

Skoleåret i gang på Granly

Mandag 21. august gikk startskuddet for skoleåret 23/24 ved Granly. Hele skolen samlet seg i kirken til felles åpning av rektor, Eirik Grytnes, og årets 1. klasse fikk en spesiell velkomst til stor applaus fra alle som var til stede. 13 elever er meldt inn til 1. klasse, noe vi selvfølgelig gleder oss over.

TEKST / INGRID LINJA FOTO / GRANLY SKOLE

sin åpning fikk rektor prøvd seg som kunstmaler, og alle syntes han gjorde den jobben så godt han kunne. Budskapet hans var at vi alle er hans verk, skapt til gode gjerninger, og det tar vi med oss inn i det nye skoleåret. Til skolestart er det 167 elever og 45 ansatte ved Granly. En fin flokk som sammen er klare for å gjøre det kommende skoleåret til et lærerikt og godt år.

De ansatte hadde allerede vært i gang en uke før elevene startet. Mye skal planlegges og tilrettelegges før elevene starter, men litt tid til lek og moro ble det likevel. Kreativitet og samarbeid stod i fokus etter bestemte regler. Det ble

laget mange oppfinnsomme byggverk, og engasjementet og resultatene lover godt for det kommende skoleåret.

Nytt skoleår er en spennende periode på mange måter, og i år er det kanskje ekstra spennende med tanke på fornyingen av skolens fasade. Byggeprosjektet, som startet i våres, er ikke helt ferdigstilt enda, men av det vi kan skimte gjennom stillasene, er vi sikre på at sluttresultatet kommer til å bli fantastisk bra, og et bygg vi med stolthet kan vise fram. Vi var riktig nok litt spente da vi kom tilbake fra ferie, på hvordan oppstart av et nytt skoleår skulle bli med et byggeprosjekt i full gang, men dette har fungert svært bra etter forholdene. Med en positiv og fleksibel holdning fra alle parter går det meste, også dette. Målet er at prosjektet er ferdigstilt i løpet av oktober.

Vi retter en stor takk til Granly menighet, som i samarbeid med skolestyret har sett behovet og gjennomført den sårt tiltrengte oppgraderingen. Dette er et skikkelig løft for Granly skole, og noe vi kan glede oss over i mange år fremover.

NYTT FRA SKOLEKONSULENTEN

TEKST / TORE SLETTVIK

Skoleledersamling på Ryenberget og Bygdøy

Andakt i kirken ved Håkon Valen-Sendstad.

10. august hadde skolelederne i DELK sin årlige storsamling (ellers i året møtes bare rektorene jevnlig), denne gangen på Ryenberget skole og kirke i Oslo – og på HL-senteret på Bygdøy.

Vi startet dagen med en andakt i kirken ved Håkon Valen-Sendstad. Han delte gode ord om Moses og kallet han fikk. Kristian Heian ga tonefølge til fellessangen fra orgelgalleriet.

I kirkestua drøftet vi ulike skolesaker som planlegging av personalseminar i november, nytt timeplanprogram, digitalt arkiv, vurdering av ny skolestruktur, kompetanseutvikling i samarbeid med NLA Høgskolen og ny organisering av skolestevnet DELK Together. Innimellom alle sakene fikk vi servert en god, varm lunsj.

Siste del av dagen forflyttet vi oss til Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter (HL-senteret) på Bygdøy. Der fikk vi omvisning på utstillingen U/Synlig og foredrag og samtale om hverdagsrasisme – og hvordan vi som ledere kan jobbe med denne problematikken. Utfordrende og alvorlige temaer, men det ble også tid til sosialt samvær med kaffe og kake.

Klare for utstilling om hverdagsrasisme på HL-senteret, Bygdøy

Døpte	Født	Døpt	Menighet
Casper Sira Jensen, Skien	27.07.08	12.03.23	Telemark
Heather Ellen Andersen, Horten	18.06.45	30.04.23	Horten
Emil Grytnes Husøy, Skien	04.04.23	28.05.23	Telemark
Edvard Fossan Slette, Skien	15.11.19	28.05.23	Telemark
Turid Sofie Fossan Slette, Skien	27.07.22	28.05.23	Telemark
Johannes Jarnes, Storebø	18.04.23	09.07.23	Bergen
Ella Victoria Håvarsen-Cuadrado, Egersund	14.03.23	06.08.23	Dalane
Liam Fehn Eikeseth, Oslo	10.05.23	13.08.23	Ryenberget
Vilde Rustan, Stokke	09.04.23	20.08.23	Granly

Andre innmeldte: 16

Døde	Født	Død	Menighet
Ellen Sofie Kjær, Stokke	1938	06.01.23	Moe
Sissel Hovinbøle, Porsgrunn	1944	01.02.23	Telemark
Bjørn Bakken, Vennesla	1938	02.05.23	Kristiansand
Morten Pedersen, Skien	1967	21.05.23	Telemark
Ole Lefsaker, Tønsberg	1963	01.06.23	Granly
Gunvor Marie Simonsen, Sandefjord	1931	16.07.23	Moe
Bjørn Aas, Tønsberg	1936	26.06.23	Granly
Jorunn Ringsevjen, Skien	1959	19.07.23	Telemark
Ingeborg Baksaas, Skien	1936	02.08.23	Telemark
Manijeh Solaty Kuranloo, Stavanger	1951	07.08.23	Dalane
Geir-Arne Helgeland, Bryne	1959	13.08.23	Jæren

Antall utmeldte: 19

Kort fra hovedstyret 6. juni 2023

- Benjamin Andersson ansatt som vikar som leder DELK Ung i to år, mens Emil Simonsen er i permisjon.
- Prosedyre for valg til lærerådet vedtatt.
- Retningslinjer for bruk av e-post i DELK godkjent.
- Årlig møte med menighetsplantingsutvalget.
- Forberedelsessak til generalforsamlingen i 2024. Det skal nedsettes en arbeidsgruppe som skal evaluere ny organisering med læreråd og samarbeidsråd.
- Lønnsregulering for 2023 ble godkjent, og årsrapporten for hele DELK ble tatt til orientering.
- DELK er invitert til samarbeid om læringsnettverket CONNECT. Hovedstyret er positive til å delta på CONNECT og ber misjonskomiteen arbeide videre med dette.

Torgeir Døvik 29.08.2023

Kort fra lærerådet 9. mai 2023

- Årsmeldinger fra menighetene ble gjennomgått og tatt til orientering.
- Mindre justeringer av gravferds-liturgi og ordning for brudevigsel ble vedtatt.
- Ressursbrosjyre om dåp for barn og voksne ble godkjent for bruk i DELKs menigheter og skoler.
- Videre behandling av sak om Israel i forkynnelsen. Lærerådet vil arbeide mot en sluttbehandling våren 2024, med mål om å gi en orientering til GF i september 2024.
- Lærerådet ga innspill til trosformidlingskomiteens arbeid med et dokument som omhandler spørsmål og svar om teologiske spørsmål til bruk for skoleprester, rektorer og skolestyreledere.

Bertil Andersson 04.09.23

Viet

Andreas Tretteteig, Andebu og Marie Ranrud, Sandefjord giftet seg i Stokke kirke 15.07.2023

Eldfrid Marie Klepsvik, Sotra og Martin Dalen, Stokke giftet seg i Skjee kirke 05.08.2023

Karl Benjamin Andersson, Sandefjord og Remine Løvland, Sandefjord giftet seg i Skauen kirke 12.08.2023

I DELKs kirkebøker registreres DELK-vigslar, og de blir omtalt i denne spalten. Underveis vil gjerne formidle når et DELK-medlem har inngått ekteskap, også når det ikke er en DELK-vigsel. Melding kan sendes til bladets redaksjon.

Info om gaver til DELK

Gaver til DELKs arbeid kan gis med eller uten skattefradrag. Skattefradragsordningen gjelder nå ved tre betalingsmåter, enten ved å registrere avtalegiro, ved å bruke KID-nr. (kontakt DELKs kontor), eller Vipps med underkategorier.

Gaver med skattefradrag via Vipps

Vipps #574554 – DELKs skattefradragsordning – her er det viktig å velge underkategori (formål) i Vipps-appen, f.eks. preste-tjenesten, misjon, DELK Ung, Barne- og familiearbeid eller lokale formål.

Bankkontonr. for gaver til DELK

Med og uten skattefradrag: 3000 24 91210

Gaver uten skattefradrag kan gis direkte:

Bergen menighet: 3000 23 00512
Bjerkely menighet: 3000 37 53553
Dalane menighet: 3270 67 09796
DELK Nord menighet: 4750 73 13201
Granly menighet: 2400 23 80478
Horten menighet: 2801 46 83994
Kristiansand menighet: 3000 33 98095
Jæren menighet DELK: 3000 52 01612
Moe menighet: 3000 24 20259
Nore menighet: 2351 72 09147
Ryenberget menighet: 6011 05 64719
Sotra menighet: 3470 66 20984
Telemark menighet: 2801 31 96763
Østfold menighet: 3000 26 70832

DELKs hovedkontor

Døvikveien 2, 3176 Undrumsdal
 Telefon: 33 35 93 50
 www.delk.no
 E-post: delk@delk.no
Tilsynsmann Bertil Andersson
 Telefon: 45 48 22 30
 E-post: bertil.andersson@delk.no

Menigheter, kirker, prester og eldste

Bergen, DELK-kirken
 Rosenberggaten 1, 5015 Bergen
 E-post: bergen@delk.no
 Jan Bygstad, prest
 Telefon: 93 26 46 42
 E-post: jan.bygstad@delk.no
 Benjamin Bjørnsen Anda
 Telefon: 93 22 72 20
 E-post: benjamin.anda@delk.no
 Jon Tore Lie, eldste

Sotra, Håkonsund kirke

Håkonsund, 5379 Steinsland
 E-post: sotra.menighet@delk.no
 Jan Bygstad, prest
 Telefon: 93 26 46 42
 E-post: jan.bygstad@delk.no
 Vidar Klepsvik, eldste

Undrumsdal, Bjerkely kirke

Døvikveien 2, 3176 Undrumsdal
 Morten Askjer, prest
 Telefon: 91 73 72 07
 E-post: morten.askjer@delk.no
 Harald Lie, eldste
 Odd Gjerpe, eldste
 David Heian, eldste

Dalane, Bedehuset i Egersund

Johan Feyersgate 5, 4370 Egersund
 Olaf Engestøl, prest
 Telefon: 90 20 41 38
 E-post: olaf.engestoel@delk.no
 Per Emanuel Valand, eldste
 Jostein Vik, eldste

Horten, Langgata kirke

Langgata 50, 3187 Horten
 E-post: horten.menighet@delk.no
 Erling Ranrud, prest
 Telefon: 91 64 20 47
 E-post: erling.ranrud@delk.no
 John L. Ludvigsen, kontaktperson

Har du flyttet?

Husk å melde om
 adresseendring til Underveis,
 abonnement@delk.no

Kristiansand menighet

Gyldenløves gate 54, 4614 Kristiansand
 Mikael Bruun, prest
 Telefon: 40 60 99 41
 E-post: mikael.bruun@delk.no
 Leif Skåra, eldste

Nore, Fredheim kirke

Sporan, 3630 Rødberg
 Morten Askjer, prest
 Telefon: 91 73 72 07
 E-post: morten.askjer@delk.no
 Bjørn Lauritzen, eldste

Oslo, Ryenberget kirke

Enebakkveien 152, 0680 Oslo
 Menighetskontoret
 Telefon: 23 21 01 75 / 23 21 01 76
 E-post: ryenbergetkirke@delk.no
 Håkon Valen-Sendstad
 Telefon: 92 29 31 06
 E-post: hvs@delk.no
 Elisabeth Fehn Olsen, diakon
 Egil Helland, eldste
 Fred Søndby, eldste
 Ulf Asp, eldste

Sandefjord, Moe kirke

Moveien 78, 3221 Sandefjord
 E-post: Moe.menighet@delk.no
 Erling Ranrud, prest
 Telefon: 91 64 20 47
 E-post: erling.ranrud@delk.no

DELK Nord

Høgegga 7, 9151 Storslett
 Henning A. Alsaker, prest
 Telefon: 41 14 82 15
 E-post: henning.alsaker@delk.no
 Jens Blomli, eldste

Skien, Skauen kirke

Skauenvegen 17B, 3746 Skien
 E-post: telemark.menighet@delk.no
 Fred Arve Fahre, prest
 Telefon: 41 47 42 18
 E-post: fred.arve.fahre@delk.no
 Fredrik Minnesjord, eldste
 Atle Minnesjord, eldste
 Karsten Grytnes, eldste

Tønsberg, Granly kirke

Klippeveien 1, 3122 Tønsberg
 E-post: granly.menighet@delk.no
 Peter Johansen, prest
 Telefon: 95 96 26 54
 E-post: peter.johansen@delk.no
 Rina Husby, diakon
 Tore Slettvik, eldste
 Kjetil Gilje, eldste
 Arvid Ludvigsen, eldste

Østfold, Missingmyra bedehus

Missingmyrveien 6, 1640 Råde
 E-post: ostfold.menighet@delk.no
 Boe Johannes Hermansen, prest
 Telefon: 99 61 28 22
 E-post: boe.johannes.hermansen@delk.no
 Lillian H, diakon

Sandnes, Jæren menighet

Gjesdalveien 10, 4306 Sandnes
 Olaf Engestøl, prest
 Telefon: 90 20 41 38
 E-post: olaf.engestoel@delk.no
 Stig Syvertsen, eldste

Kontaktpersoner menighetsplanter:

Hardanger: Per Ove Sæleset
 Telefon: 95 06 29 76
 E-post: pe-saele@online.no

Grunnskoler

Oslo: Ryenberget skole,
 Enebakkvn 152, 0680 Oslo
 Telefon: 23 21 01 61
 E-post: post@ryenbergetskole.no
Undrumsdal: Bjerkely skole
 Døvikveien 2, 3176 Undrumsdal
 Telefon: 33 06 30 30
 E-post: post@bjerkelyskole.no
Sandefjord: Moe skole
 Movn 78, 3221 Sandefjord
 Telefon: 33 48 73 40
 E-post: kontor@moeskole.no
Skien: Skauen kristelige skole
 Jon Alvsonsgt 14, 3746 Skien
 Telefon: 35 50 54 00
 E-post: post@skauensskole.no
Tønsberg: Granly skole
 Postboks 70, 3109 Tønsberg
 Telefon: 33 00 31 10
 E-post: post@granlyskole.no

DELKs utsendinger

Ektepar med barn som er kristent fagpersonell i Nord-Afrika.
 E-post til utsendingene sendes via andreas.johansson@delk.no
 Solveig og Øyvind Barlaup
 Japan via NLM.
 E-post: obarlaup@gmail.com
 Sigrid og Kristoffer Hansen-Ekenes
 Madagaskar via NMS.
 khe@delk.no

KIRKEFORUM

Åpne temamøter. Alle er hjertelig velkommen!

DELK

Kristen og singel – en velsignelse eller forbannelse?

Foto: NKfR

En ærlig samtale om livet og forventninger, om det å leve som enslig og menigheten som inkluderende fellesskap.

Gjermund Øystese
Kommunikasjonsrådgiver
i Norges Kristne Råd

Onsdag 8. november / 19:00 / Skauen kirke

Skauenvegen 17 B, 3746 Skien

Hvorfor møter mange kristne utfordringer og prøvelser?

Foto: Privat

Kan vi lære
noe fra
Jobs bok?

Sverre Bø
Professor ved Fjellhaug
Internasjonale Høgskole

Onsdag 18. oktober / 19:00 / Granly skole

Temamøtet blir på Allrommet, Klippeveien 4, 3122 Tønsberg

Kveldsmat. Kollekt. Ingen påmelding. Foredragene blir streamet

Torp Konferansesenter
22.–23. juni 2024!
Hold av datoene neste sommer.
Da møtes vi til Sankthansstevne igjen!